# ВЪЗРАЖЕНИЕ

От Росица Георгиева

Относно: Обществено обсъждане във връзка с “Проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за предучилищното и училищното образование“ от дата 23.05.2025 г.

Моля, да се запознаете с моето възражение във връзка с “Проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за предучилищното и училищното образование“ от дата 23.05.2025 г. , в частност промяната на чл.107 .

Като родител на ученичка със СОП категорично възразявам срещу предложената промяна на чл.107, а именно: ***„Чл. 107. (1) Формата на обучение се избира от ученика при условията на чл. 12, ал. 2, а за ученици със специални образователни потребности - от екипа за подкрепа за личностно развитие, при спазване изискванията на този закон.***

***Мотиви:***

За така предложената промяна липсват мотиви и оценка на въздействието й. Моля, вносителя на съответната промяна да отговори на въпросите ми изложени по-долу.

Съгласно ***“ЗАКОНА ЗА ЛИЦАТА И СЕМЕЙСТВОТО”***

> *т. 3. Лицата, които не са навършили 14-годишна възраст, са малолетни.*
> *Вместо тях и от тяхно име правни действия извършват техните законнипредставители - родители или настойници.*

> *т. 4. Лицата от 14 години до навършване на 18-годишна възраст са непълнолетни. Те извършват правни действия със съгласието на техните родители или попечители, но те могат сами да сключват обикновени дребни сделки за задоволяване на текущите им нужди и да разполагат с това, което са придобили със своя труд.*

**На какво правно основание родителите/настойниците/попечителите на деца със СОП се планира да бъдем изключени от избора на формата на обучение и това наше право се прехвърля на ЕПЛР назначен(да се има предвид финансово зависим) в повечето случаи от Директора на съответното училище?**

**Кой носи отговорност и се бори с евентуалните негативни последици от едно такова решение, взето недобросъвестно , необективно или поради липсата на компетентност?**

**Как се елиминират факторите - предубеденост на учителя спрямо ученици със СОП и евентуален натиска от Директора върху ЕПЛР , за да вземе решение, с което родителя/настойник/попечител не е съгласен?**

**По какъв начин ще се отчита фактора, че членовете на ЕПЛР и учителите не винаги могат да предразположат и да имат коректно отношение към всяко дете(със СОП и без СОП)?**

**Ако промяната въпреки всичко се приеме и не сме съгласни с решението на ЕПЛР по какъв начин родителя/настойник/попечител ще може да обжалва преди да влезе в сила съответното решение на ЕПЛР?**

**Кой защитава интереса на ученика, предвид, че всички участници в процеса са назначени от Директора и са финансово зависими от него. Същите изготвят необходимите документи за съответното решение и на база същите документи се очаква РЦППО да вземе финално решение?**

Проблемите с реалното и ефективно приобщаване на децата със СОП не са напълно решени на ниво учители, ЕПЛР и ръководство, за да се отнема този избор от родител/попечител/настойник на ученик със СОП. Липсва обективност , прозрачност и родителя/попечител/настойник е единствения, който е запознат със спецификите на детето си, със силните и слабите му страни. Родителя е този, който при едни неблагоприятни последици от целия образователен процес понася отговорност, осигурява допълнителна подкрепа извън училището, и би желал да участва в процеса на самоподготовка на ученика с цел превенция на обучителните затруднения.

Давам за пример реален случай с моята дъщеря - ученичка със СОП от изминалата 2023/2024 учебна година с входящ номер на жалба в МОН: №94-6054/21.10.2024г.

Учител в последния момент, в края на 10-ти клас решава да остави двойки за годината по два предмета на дъщеря ми. С това свое си действие същия реално блокира успешното завършване на първи гимназиален етап. Този учител е новопостъпил в училището за тази учебна година(2023/2024г.), информиран е, че дъщеря ми е ученичка със СОП и има определен ЕПЛР.
През учебната година имах общо три регулярни срещи с ЕПЛР , като само на последната когато учителката вече беше решила да остави двойки, ЕПЛР взе отношение и предложи през следващата учебна година да премине на обучение на индивидуална учебна програма (оценяване с качествени оценки съгласно чл. 9 ал. 8 от НАРЕДБА № 11 ОТ 1 СЕПТЕМВРИ 2016 Г. ЗА ОЦЕНЯВАНЕ НА РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ ОБУЧЕНИЕТО НА УЧЕНИЦИТЕ) .Ако не се съглася същата отива на поправителни изпита.

От така протеклите събития извода ми е, че  ЕПЛР едва ли не чака срещата на края на годината, на която след като учителя каже, че детето не покрива минимум по ДОС (който също не бе ясено регламентиран в самото начало на учебната година за всички ученици) и единственото, което предлага е преминаване на индивидуална програма през следващата учебна година за съответните предмети.

Нормативната уредба дава много възможности на ЕПЛР, с които да бъдат избегнати подобни проблеми или да се работи по овладяването им в дневна форма на обучение и на количествени оценки.

Защо ЕПЛР, не е реагирал по-рано? Дали учителя не му е сигнализирал на време, дали ЕПЛР не е имал физическата и времева възможност да реагира? **Със сигурност има причина, но защо избират лесния вариант - индивидуална учебна програма?**
Учителя е нов за тази учебна година,  не е отчетен факта от ЕПЛР, че той може да няма физическото време и възможност да определи в действителност дали дъщеря ми не може или й трябва повече време, за да се справи.

ЕПЛР не отчита факта, че следващата година, учителя може да бъде друг, да е по добър, предразполагащ и реално ученичката да покрива съответния минимум. Друг е въпроса, че този минимум по ДОС стана като еднорога, само чувам за него, но така й не ми бе предоствен.

След проверка от РУО ми бе върнат отговор с изх. номер: № РУО1-40878/29.11.2024г. , който бе още по-притеснителен тъй като съдържаше твърдения на ЕПЛР от доклади , за които аз не съм информирана реално. Копие от план за подкрепа, предложения или протокол от някои от трите срещи не съм получавала, което ме кара да предполагам, че нещо може удобно да е дописано или променено като е запазен входящия номер в училищната документация. Споменава се отсъствие на интерес , неизпълнение на поставени задачи в клас и домашни, неща с които категорично не съм съгласна. Тоест излиза, че те могат да си пишат и казват каквото им е удобно и техния доклад се приема за истина.
И тук идва проблема, този/тези доклад/доклади ще са базата на която ще стъпи и едно евентуално решение на ЕПЛР за промяна на формата на обучение, ако му се прехвърли това право.
Предложението финалната дума да е на РЦППО също не е добре измислено предвид, че същите биха взели отношение единствено и само по документи изготвени от същия този ЕПЛР, учителите и ръководството на съответното училище.

Като цяло от РУО не са разбрали  същността на жалбата, интерпретацията им на комуникацията ми с учителя в частта, в която я запознавам със силните и слаби страни на дъщеря ми, очакванията ми относно работата на консултанта преди реалното започване на изпит също изключително много ме притесни. През цялото време фокуса е върху мен и

това, което според тях искам, без да се споменат наредбите и закона, които съм посочила като евентуални нарушения спрямо дъщеря ми.

След като ЕПЛР не успя да се мотивира солидно, не успя да изложи с какво ще се подобри образованието за дъщеря ми с предлаганата от тях промяна, познавайки възможностите на дъщеря ми и след консултация с всички външни специалисти и педагози включени в процеса на подкрепа извън училище, не се съгласих и преминахме към поправителните изпити.

За първата поправителна сесия, ресурсния учител, който цяла година работи с нея беше пуснат в отпуска и не участва.За втората нямам информация, за третата според дъщеря ми консултант не е влезнал.

Предвид, че за 2023/2024 учебна година на дъщеря ми е осигурено ресурсно подпомагане, логопед и психолог, също така нормативната уредба дава механизмите и инструментариума да бъдат предложени способи и методика за преодоляване на очевидно възникналите от втория срок на 10-ти клас обучителните затруднения, ЕПЛР не го прави. Единственото което е направило да изготви доклади и да изиска такива от учителите , чиято единствена цел е да бъде изведена на индивидуална учебна програма.

Индивидуалната учебна програма сама по-себе си ще доведе до комбинирана форма на обучение, ще лиши ученичка, която е интегрирана и приобщена от достъпа й до съучениците й, като всъщото време ще трябва да работи с учител, който в нашия случай и в последствие разбирам, че той е предубеден, и за него тези деца не могат и никога няма да могат(през същата учебна година е оставила още едно дете със СОП от 9-ти клас и друго от 11-ти клас на поправителни изпити). Опита ни в годините показва, че дъщеря ми може да бъде обучена и да постига същата успеваемост като всяко друго дете/ученик без СОП за Среден “3” ако се обучава и оценява в дневна форма, ако аз като родител получавам адекватна обратна връзка от съответния учител, за да се подготвя регулярно.

Индивидуалната учебна програмна за деца със СОП не води до качествено образование за тях когато е избрана без да се приложат всички предвидени мерки за преодоляване на обучителните затруднения в дневна форма и на количествени оценки. Индивидуалната учебна програма за деца СОП трябва да е много краен избор, защото при нея учителя се освобождава от отговорността да изисква и да обучава, той може да напише “среща затруднения” когато има обективни причини и може да си измисли “справя се” когато детето няма обективни причини да не се справи. Имам непотвърдена информация, че се поставят цели, които ученика със СОП вече е постигнал, за да може да се отчете успешна дейност. С други думи: липсва механизъм за проследимост от родителя и оценка на качеството на преподаване/контакт на ученика с учителя, ресурсния, логопеда и психолога.

Реално индивидуалната учебна програма за ученици със СОП като дъщеря ми би превърнала училището в полудневна или почасова забавачка, а тя няма нужда от това.

Същата води до “премахването” на всяко неудобно дете, с което няма желание или капацитет да се работи.

Дъщеря ми премина през общо 6 бр. изпити 3 - БЕЛ и 3 - БЕЛ-ИУЧ, за съжаление не успя , защото учителя очаква от нея за поправителния да знае всичко за тройка! (Тройки, същия този учител е писал на ученици без СОП за в пъти по-малко материал в края на учебната година и не ги е оставил на поправителен). Няма анализ от учителя на работата й след всяко явяване на изпит от поправителната сесия, няма обратна връзка върху какво да се упражнява. Няма допълнителни обучителни часове(според наредбата за приобщаващо образование, които се дават от ЕПЛР през лятото) със същия този учител, който на последната среща твърдеше , че иска да работи индивидуално с дъщеря ми. На мен не ми бяха предоставени копия на изпитните работи, за да разберем къде е слабото й място и ангажираната външна подкрепа от мен като родител и други специалисти също да се включи.

И така продължи в 11-ти клас с два изпита от 10-ти, без завършен първи гимназиален етап. Не пуснах заявление за ресурсен, логопед и психолог тъй като се оказва, че при обучителни затруднения те не помагат и няма смисъл от тях.

В началото на учебната 2024/2025 г. непосредствено след третата поправителна сесия, бях поканена на среща с членовете на ЕПЛР от учебната 2023/2024г., там бях запозната с правно становище изготвено от тях до Директора за преминаване на дъщеря ми към индивидуална учебна програма на обучение. Същия този ЕПЛР, не направи правно становище, когато дъщеря ми имаше нужда от допълнителни обучителни часове през втория срок за 10-ти клас и през лятото за поправителните изпити до Директора, за да й бъдат предоставени.

**Защо? Чий интерес защитава ЕПЛР?**

Приемайки тази промяна на чл. 107 не се ли дава възможност за груби злоупотреби с качеството на образование, интеграция и приобщаване на деца със СОП?
**Целта не е ли да се гарантират едни пари в бюджета на училището?**

Нека разгледаме в следната хипотеза, финансовия въпрос произлизащ от промяната на формата на обучение, като към днешна дата според действащия текст на чл. 107 , ЕПЛР само предлага, не взема решение, нека също така се има предвид, че информацията(Решението на Министерски съвет, ЗПУО и Наредбата за финансиране) не е официално потвърдена и е взета от публично достъпни места в интернет:

Съгласно , чл. 282 от ЗПУО, Наредбата за финансиране на институциите в системата на предучилищното и училищно образование и Министерски Съвет - Р Е Ш Е Н И Е № 868 от 16 декември 2024 година ЗА ПРИЕМАНЕ НА СТАНДАРТИ ЗА ДЕЛЕГИРАНИТЕ ОТ ДЪРЖАВАТА ДЕЙНОСТИ С НАТУРАЛНИ И СТОЙНОСТНИ ПОКАЗАТЕЛИ ПРЕЗ 2025

Г., Приложение 4, III. Функция „Образование” , стандартите определени за различните форми свързани с ученици със СОП са следните:

**Приход към училищния бюджет за ученик без СОП: - 3 446 лв.**

Стандарт за ученик в паралелка в неспециализирано училище, без професионална гимназии - **3 446 лв.**

Учител пише доклад, че еди си кое дете има обучителни затруднения и трябва да му се направи оценка на индивидуалните потребности. Приемаме, че родителя се съгласява, детето се определя като СОП минава се цялата процедура и родителя пуска заявление за ресурсен, логопед и психолог. Ако детето е с ТЕЛК и е прието като СОП е още по-лесно. Директора определя състава на ЕПЛР.

**Приход към училищния бюджет за ученик със СОП и ресурсно подпомагане: - 11 604 лв.**

Стандарт за ученик в паралелка в неспециализирано училище, без професионална гимназии - **3 446 лв.**
Норматив за дете/ученик на ресурсно подпомагане - **7 191 лв.**
Норматив за създаване условия за приобщаващо образование за дете/ученик на ресурсно подпомагане - **967 лв.**

До тук за ученик с ресурсно подпомагане в училищния бюджет се очаква да постъпят - **3 446 + 7 191 + 967 = 11 604 лв.**

Ако се прехвърли правото на избор на формата на обучение на ЕПЛР, в който може да участва ресурсен, логопед , психолог и учители ще се гарантира постъпването на тази сума в училищния бюджет.

В един момент се установява, че ученика не покрива минималните изисквания по ДОС за един и/или повече предмети(това е много лесно особено след като детето е определено като СОП). ЕПЛР предлага на родителя , ученика да мине в комбинирана форма на обучение. Приемаме, че родителя се съгласява и избира тази форма.

**Приход към училищния бюджет за ученик със СОП на ресурсно подпомагане в комбинирана форма на обучение: - 14 461 лв.**

Стандарт за ученик в паралелка в неспециализирано училище, без професионална гимназии - **3 446 лв.**
Норматив за дете/ученик на ресурсно подпомагане - **7 191 лв.**
Норматив за създаване условия за приобщаващо образование за дете/ученик на ресурсно подпомагане - **967 лв.**
Допълващ стандарт за ученик в комбинирана форма на обучение - **2 857 лв.**

До тук за ученик на ресурсно подпомагане в комбинирана форма на обучение в училищния бюджет се очаква да постъпят - **3 446 + 7 191 + 967 + 2 857 = 14 461 лв.**

В един момент , например преминавайки от един етап на образованието в друг се установява, че ученика е по-добре да мине от комбинирана на изцяло индивидуална форма на обучение , ЕПЛР предлага на родителя, приемаме, че родителя се съгласява.

**Приход към училищния бюджет за ученик със СОП на ресурсно подпомагане в индивидуална форма на обучение: - 17 969 лв.**

Норматив за дете/ученик на ресурсно подпомагане - **7 191 лв.**
Норматив за създаване условия за приобщаващо образование за дете/ученик на ресурсно подпомагане - **967 лв.**
Стандарт за ученик в индивидуална форма на обучение - **9 811 лв.**

До тук за ученик на ресурсно подпомагане в индивидуална форма на обучение в училищния бюджет се очаква да постъпят - **7 191 + 967 + 9 811 = 17 969 лв.**

В крайна сметка ученици, които не са със СОП, за тях държавата плаща в пъти по-малко, завършват с количествени оценки в дневна форма и имат възможност да вземат диплома. Ученици, които са със СОП , за тях държавата плаща в пъти повече, не посещават училище(или посещават частично), завършват с качествени оценки и нямат право да вземат диплома докато не валидират всички предмети през всичките години през които са били на качествени оценки по тях. Валидирането е изпит като поправителния, върху целия материал за съответните предмети за съответния клас.

Съгласно чл. 257, ал.1 от ЗПУО директорът на училището е орган за управление и контрол на държавните и общинските институции в системата на предучилищното и училищното образование.

Системата на делегирани бюджети концентрира изключително големи правомощия в ръцете на училищните директори, като те практически определят всички ключови параметри, свързани с дейността на училището. Ето само част от тези параметри които касаят финансовата обвързаност на ЕПЛР, учители и заместник директори с Директора.

Правомощията на Директора:
• определя числеността на персонала, индивидуалните възнаграждения и преподавателската натовареност
• провежда конкурси за подбор, сключва и прекратява трудовите договори с педагогическите специалисти
• сключва и прекратява трудовите договори с непедагогическите специалисти
• планира и разработва училищния бюджет

• извършва промени по плана на приходите и разходите на училищния бюджет в т.ч. прехвърляне на средства между дейностите и бюджетните пера - в хода на изпълнението на училищния бюджет през годината.
• определя броя на групите и паралелките, както и броя на учениците в тях съобразно нормите и стандартите, определени в подзаконовите нормативни актове – това е основа за изчисляване на приходите на училищата
• определя размера на възнагражденията на педагогическия и непедагогическия персонал

ЕПЛР, учителите и заместник директорите са назначени от Директора, т.е. те са финансово зависими от него.

Хипотетично, Директора е наясно, че ако ЕПЛР промени формата от дневна в комбинирана/индивидуална на някое от децата със СОП, в най-добрия случай на всички или успее да вкара още деца/ученици в тази категория ще привлече пари в бюджета. Има недоказуеми начини това да се случи, хипотетично Директора успява да убеди, че е необходимо да се пишат двойки и забележки, за да се притискат и заблуждават родители да преминават на индивидуална учебна програма и съответно да се съгласят с промяна на формата на обучение.

ЕПЛР, учители и заместник директори, може да не са съгласни с Директора, но какво могат да направят - или трябва да напуснат или да не направят това, което той/тя им казва(вербално без писмена заповед) и да бъдат освободени при първия възможен случай или пък ощетени спрямо други свои колеги, които са се съгласили да го направят, а най-лошото е да се налага да търпят арогантно и агресивно поведение от директор?

Предвид, че нормативната уредба дава възможност след промяна на формата от дневна в комбинира, ЕПЛР да предложи връщането от комбинирана в дневна, само информативно за град София, си направете статистика, колко ученици са преминали обратно от комбинирана форма в дневна и колко от комбинирана форма в индивидуална. Съгласно чл. 9 ал. 9 от НАРЕДБА № 11 ОТ 1 СЕПТЕМВРИ 2016 Г. ЗА ОЦЕНЯВАНЕ НА РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ ОБУЧЕНИЕТО НА УЧЕНИЦИТЕ се дава възможност да се премине от качествено на количествено оценяване, **каква статистика имаме по въпроса? Дали промяната всъщност не води до влошаване на възможността за интеграция , приобщаване и преодоляване на обучителните затруднения на учениците със СОП? Ами ако, училището няма интерес да загуби съответното финансиране и въобще не се работи в тази посока?**

В тази хипотеза извода е , че ЕПЛР би защитавал интереса на учителя и училището - училището и учителя имат интерес детето да е на индивидуална учебна програма (качествени оценки) и индивидуална/комбинирана форма на обучение, защото:

1. Така се изважда от формулата за успеваемост, не може да се яви на ДЗИ , не се явява на НВО-та.

2. Промяната на формата от своя страна води до не влизане в часовете с класа (индивидуална форма) или посещаване само на някои от часовете (комбинирана форма) . Неудобните и нежелани деца/ученици в определени часове се премахват.
3. Извеждането в друга форма на обучение различна от дневната, позволява да се освободи още едно място в дневната форма , което да бъде запълнено, съответно и финансирано.
4. Сумите предвидени за училищния бюджет за дете/ученик със СОП в индивидуалн/комбинирана форма са в пъти повече от дете ученик без СОП в дневна форма на количествени оценки.

Изключително притеснително е как се наливат едни пари в бюджета на училището, в същото време детето/ученика не е там като всички останали и неговия успех се изключва от успеха на останалите от училището.

Като заключение подкрепям аргументите и доводите на всички възразили срещу тази промяна в портала за Обществено обсъждане на Министерски Съвет.

Дата: 18.06.25 г. С уважение: Росица Георгиева